

KUZEY ANADOLU FAYI-KARLIOVA BULUŞMA NOKTASI İLE ŞEMDİNLİ FAYI ARASINDAKİ SİÇRAMA ALANINDA VAN DEPREMİNİN YERİ

Doğan Perinçek

*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fak.
Jeoloji Müh. Bölümü, 17020 Çanakkale
(perincek@yahoo.com)*

ÖZ

Karlıova buluşma noktasından güneydoğu yönünde Kuzey Anadolu Fayı devamlılığını yitirmektedir. Yüksekova – Şemdinli dolaylarında yazar tarafından 1980’li yıllarda Şemdinli Fayı adında sağ yönlü doğrultu atımlı bir diri fay haritalanmıştır. Bu fay İran’daki bölgesel fayya bağlanmaktadır. İran’daki bu fay zonunun ilk fayı ise sağ yanal atımlı Piranşar Fayı’dır.

Van depreminin olduğu alan, Karlıova yakınında belirsizleşen Kuzey Anadolu Fayı ile Şemdinli-Piranşar faylarının arasında yer almaktadır. Yazar yüzlerce kilometre boyundaki bu alanı sıçrama alanı olarak tanımlamaktadır. Sıçrama alanında çok sayıda farklı yönlere fay bulunmaktadır. Yazarın da içinde olduğu ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı jeologlarınca haritalanıp adlanan KD-GB doğrultulu Başkale Fayı, Narlı Kozluk Fayı, D-B doğrultulu Çavuştepe-Gürpınar Fayı bu bölgedeki fayların bazılarıdır. Ayrıca İran sınırları içindeki KB-GD Salmas Fayı, yaklaşık D-B doğrultulu Kuzey Tebriz Fayı sıçrama alanındaki farklı doğrultularda oluşan faylardır. MTA Diri Fay Haritası’nda Van ili dolayında ve kuzeybatısında gösterilen farklı doğrultudaki fayların sıçrama alanının karakterini yansıttığı düşünülmektedir.

Gürpınar, Başkale ve Yüksekova dolayındaki Kuvaterner çökel havzaları sıçrama alanındaki çek-ayır alanlarında oluşmuş havzalardır. Bu havzalar normal faylarla sınırlıdır. Sıçrama alanında, bazıları yüzeye kadar ulaşmayan ters faylar yine sıçrama alanının karakteristik faylarıdır.

Van depreminden hemen sonra Hakkari-Yüksekova-Şemdinli dolayında olan depremler sıçrama alanındaki tektonik aktivite ile Şemdinli Fayı’nın ilişkisini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şemdinli fayı, Piranşar fayı, Van depremi, KAF, sıçrama alanı, çek-ayır havza

SITUATION OF VAN EARTHQUAKE WITHIN STEPPING AREA LOCATED BETWEEN NORTH ANATOLIAN FAULT-KARLIOVA JUNCTION AND ŞEMDİNLİ FAULT

Doğan Perinçek

Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Engineering-Architecture
Dep. of Geological Eng. 17020 Çanakkale
(perincek@yahoo.com)

ABSTRACT

North Anatolian Fault loses the continuity from the Karlıova junction to the south-easterly direction. Active Şemdinli Fault mapped and named around Yüksekova - Şemdinli suburbs in the 1980s by the author as a right-lateral strike-slip fault. This fault is connected to Iran's regional fault. Piranşar Fault is one of right-lateral strike-slip fault of the regional fault of Iran.

Van earthquake is located between Karlıova junction and Şemdinli-Piranşar faults. North Anatolian Fault discontinues and indistinct after Karlıova to southeast. The area is hundreds of kilometers in length and identified as stepping area of the fault zones. There are a number of faults in different directions in the field of stepping area.

Turkish Oil Cooperation's geologist including author mapped and named NE-SW trending Başkale Fault and Kozluk-Narlı Fault, and E-W trending Çavuştepe-Gürpınar Fault some of them located in the stepping area. In addition, NW-SE Salmas Fault and approximately E-W trending North Tebriz Fault is also located within the stepping area and they are in diverse direction. Active fault map of the MTA shows several faults in different directions in northwest of Van and surrounding area. It is believed that distribution of those faults is structural characteristic of stepping area.

Quaternary sedimentary basins in Gürpınar, Başkale and Yüksekova area are located in stepping area and identified as pull-apart basin. This basin is bounded by normal faults. In addition to normal fault reverse fault also identified which is also typical feature of stepping area. Some of the reverse faults disappear near surface and becomes undetectable as expected.

Immediately after the earthquake in Van, several earthquake activities occurred in Hakkari, Yüksekova and Şemdinli region. This activity shows structural relationship between Van earthquake and Şemdinli Fault.

Keywords: Şemdinli fault, Piranşar fault, Van earthquake, NAF, stepping area, pull a part basin.